

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2011
6. volební období

112.

USNESENÍ

výboru pro evropské záležitosti
z 15. schůze konané dne 26. května 2011

k Návrhu nařízení Rady o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových důsledků registrovaného partnerství /kód dokumentu 8163/11, KOM(2011) 127 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti po vyslechnutí informace náměstka ministra spravedlnosti PhDr. Marka Ženíška, Ph.D., po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Jany Suché a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Jiří Zemánek v. r.
ověřovatel výboru

Jana Suchá v. r.
zpravodajka výboru

Jan Bauer v. r.
předseda výboru

Návrh nařízení Rady o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových důsledků registrovaného partnerství

**KOM(2011) 127 v konečném znění, kód Rady 8163/11
Interinstitucionální spis 2011/0060/CNS**

- **Právní základ:**
Článek 81 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
30. 3. 2011
- **Datum projednání ve VEZ:**
7. 4. 2011 (1. kolo)
- **Procedura:**
Konzultační.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 28. 4. 2011, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 3. 5. 2011 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrh je v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**

Předložený návrh vychází z dlouhotrvajících snah EU o usnadnění přístupu ke spravedlnosti pomocí vzájemného uznávání soudních a mimosoudních rozhodnutí v občanských věcech. Rozhodnutí o vytvoření evropského nástroje ve věcech majetkových důsledků registrovaného partnerství vyplývá z Programu o opatřeních k provádění zásady vzájemného uznávání rozhodnutí v občanských a obchodních věcech přijatého Radou 30. listopadu 2000.¹ Zde bylo rozhodnuto o budoucím vytvoření nástroje, který se bude zabývat příslušností, uznáváním a výkonem soudních rozhodnutí v oblasti úpravy majetkových vztahů mezi manžely a majetkových důsledků rozluky nesezdaných partnerů. V listopadu 2004 byl pak Evropskou radou přijat tzv. Haagský program², ve kterém byla Komise vyzvána k vypracování zelené knihy o kolizi právních předpisů ve věcech vlastnických vztahů v manželství, včetně otázky soudní příslušnosti a vzájemného uznávání a výkonu rozhodnutí. Také Stockholmský program³, přijatý Evropskou radou 11. prosince 2009, uvádí, že vzájemné uznávání musí být rozšířeno na oblast majetkových poměrů v manželství a majetkových důsledků rozluky partnerů. Nutnost přijmout tento

---

¹ 2001/C 12/01

² Haagský program: Posílení svobody, bezpečnosti a práva v Evropské unii ze 4. a 5. listopadu 2004 (2005/C 53/01).

³ Stockholmský program – otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je (17024/09).

nástroj pak vyplývá rovněž ze Zprávy o občanství EU za rok 2010⁴, kde Komise označila nejistotu v oblasti majetkových práv mezinárodních párů jako jednu z hlavních překážek, s kterými se musí občané EU v každodenním životě potýkat při výkonu svých práv.

Důvody přijetí předloženého dokumentu vyplývají z nárůstu počtu svazků⁵ uzavíraných mezi občany různých členských států souvisejícího se zvýšenou mobilitou osob v rámci prostoru bez vnitřních hranic a jejich pobytu na území členského státu, jehož státní příslušnost nemají. Tyto páry se setkávají s obtížemi při každodenní správě společného majetku, ale i v případě zániku svazku způsobeného rozlukou partnerů či úmrtím jednoho z nich. Zmíněné obtíže jsou spojené se značnými rozdíly v platné právní úpravě majetkových důsledků registrovaného partnerství v jednotlivých členských státech. Cílem tohoto návrhu je vytvoření uceleného a přehledného právního rámce uvnitř EU, který by zahrnoval určení příslušného soudu a rozhodného práva ve věcech majetkových důsledků registrovaného partnerství a usnadnění pohybu rozhodnutí a listin týkajících se těchto otázek v rámci EU. Návrh by měl rovněž přinést značné zjednodušení postupů při řešení těchto otázek vzhledem k aplikaci jediného souboru norem na určení příslušnosti soudu a rozhodného práva ve věci. V současné době se totiž tyto otázky řídí normami mezinárodního práva soukromého jednotlivých členských států.⁶

- **Obsah a dopad:**

Jak bylo zmíněno výše, předložený dokument se vztahuje výhradně na majetkové aspekty spojené s registrovaným partnerstvím, nikoliv na uznání tohoto institutu jako takového.⁷ Tento pojem zahrnuje každodenní správu majetku partnerů včetně jeho vypořádání v důsledku rozluky partnerů či úmrtí jednoho z nich. Z působnosti návrhu jsou výslovně vyloučeny osobní důsledky registrovaného partnerství, ale i vyživovací povinnosti mezi partnery či otázky platnosti a účinku darů.⁸ Předložená právní úprava se rovněž nevztahuje na záležitosti upravené dědickým právem a další otázky vyjmenované v čl. 1 návrhu.⁹

Otázky, které návrh vzhledem k majetkovým důsledkům registrovaného partnerství řeší, lze rozdělit do třech základních okruhů:

1. Soudní příslušnost

Co se týče určení soudní příslušnosti, návrh se drží požadavku, aby všechny právní otázky týkající se majetku jednoho páru mohly být řešeny u jednoho soudu. V případě úmrtí jednoho z partnerů tedy budou podle návrhu v záležitostech majetkových důsledků

---

⁴ Zpráva o občanství EU za rok 2010 – Odstranit překážky pro výkon práv občanů EU z 27. října 2010 (KOM(2010) 603).

⁵ Nejběžnější jsou svazky manželské, nicméně stále častější je také tzv. registrované partnerství. Jedná se o svazek dvou osob, žijících ve stabilním vztahu, formálně zaregistrovaný veřejnými orgány (nemusí jít nutně o osoby stejného pohlaví). Uzavření tohoto svazku v současné době umožňuje většina členských států.

⁶ V ČR se jedná o zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ Majetkovými poměry v manželství se zabývá samostatný návrh nařízení Rady o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství z 18. března 2011 (KOM(2011) 126).

⁸ Většina z těchto otázek je upravena formou speciálních nařízení – viz např. nařízení Rady (ES) č. 4/2009 z

18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností.

⁹ tj. způsobilost partnerů, společné podnikání partnerů či povaha věcných práv vztahujících se k majetku a zveřejňování těchto práv

registrovaného partnerství příslušné soudy, kde je podána žádost týkající se dědictví jednoho z partnerů. Tyto soudy však mohou z důvodu neznalosti institutu registrovaného partnerství rozšíření své příslušnosti odmítnout. V případě rozluky partnerů nebo prohlášení registrovaného partnerství za neplatné je pak situace obdobná, a to za předpokladu, že se na tomto pravidlu oba partneři dohodnou. V případě, že ano, příslušným bude soud toho státu, kde je podána žádost o zrušení registrovaného partnerství či jeho prohlášení za neplatné. V případě, že se však partneři na tomto řešení nedohodnou, použijí se pravidla pro určení příslušnosti vztahující se na jiné než výše uvedené případy.

Pravidla pro určení příslušnosti v ostatních případech upravuje čl. 5 návrhu. Podle něj mohou být ve věcech majetkových důsledků registrovaného partnerství příslušné soudy členského státu, v němž mají partneři obvyklé společné bydliště, případně v němž měli partneři poslední společné obvyklé bydliště, pokud zde jeden z nich ještě bydlí, nebo v němž má obvyklé bydliště odpůrce. Příslušným může být případně také soud v místě, kde bylo partnerství zaregistrováno. Uvedené soudy však mohou příslušnost odmítnout v případě, že právo tohoto členského státu institut registrovaného partnerství nezná.

Za předpokladu, že nelze uplatnit žádné z předchozích pravidel, nebo se soud prohlásí za nepřislušný, obsahuje návrh ustanovení o tzv. *podpůrné příslušnosti*, podle kterého budou v těchto otázkách příslušné soudy toho členského státu, na jehož území se nachází majetek jednoho či obou partnerů. Tento soud však může rozhodnout pouze o tomto majetku. Příslušnými pak podle tohoto ustanovení mohou také být soudy v členském státě, jehož státními příslušníky jsou oba partneři.

Nelze-li na daný případ aplikovat ani pravidlo o podpůrné příslušnosti, obsahuje návrh tzv. *pravidlo forum necessitatis*. Podle něj mohou ve výjimečných případech a pod podmínkou, že věc vykazuje dostatečnou vazbu na určitý členský stát, v otázkách majetkových důsledků registrovaného partnerství rozhodovat soudy tohoto členského státu za podmínky, že ve třetím státě, k němuž má daná věc užší vazbu, není řízení možné, nebo jej zde nelze rozumně zahájit či vést.

Je-li u soudů různých členských států zahájeno řízení mezi týmiž stranami v téže věci, přeruší soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, bez návrhu řízení až do doby, než bude rozhodnuto o příslušnosti soudu, který zahájil řízení jako první (tzv. *litispendenční pravidlo*).¹⁰

2. Rozhodné právo

Rozhodné právo ve věcech majetkových důsledků registrovaného partnerství je podle návrhu právo státu, kde bylo partnerství zaregistrováno, a to i v případě, že není právem členského státu.

S ohledem na zájmy jednotlivých členských států obsahuje návrh některá ustanovení, která zaručují ochranu imperativních ustanovení¹¹ právního řádu v místě soudu, který ve věci rozhoduje. Tato ustanovení se použijí bez ohledu na právo, které by se jinak podle tohoto nařízení aplikovalo. Použití tohoto práva lze odmítnout také v případě, že je některé jeho ustanovení ve zjevném rozporu s veřejným pořádkem státu, jehož soud ve věci jedná. Za odporující veřejnému pořádku však nelze označit skutečnost, že právo tohoto členského státu nezná institut registrovaného partnerství.

---

¹⁰ Tento soud by měl o své příslušnosti rozhodnout ve lhůtě šesti měsíců, pokud rozhodnutí neznemožňují výjimečné okolnosti.

¹¹ Jedná se o ustanovení, jejichž dodržování je pro členský stát při ochraně jeho veřejných zájmů zásadní do té míry, že se vyžaduje jejich použití na jakoukoli situaci, která spadá do oblasti jejich působnosti (může se jednat např. o ustanovení týkající se politického, společenského či hospodářského uspořádání státu).

3. Uznání a výkon rozhodnutí

Posledním okruhem, kterým se předložený návrh zabývá, je problematika uznání, vykonatelnosti a výkonu rozhodnutí a úředních listin. Rozhodnutí vydaná v záležitostech majetkových důsledků registrovaného partnerství v některém členském státě jsou v ostatních členských státech uznávána, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení. Existuje však několik případů, kdy uznání rozhodnutí možné není. Důvodem pro neuznání může být podle návrhu zjevný rozpor s veřejným pořádkem dožádaného členského státu, ale také neslučitelnost s rozhodnutím vydaným v řízení mezi týmiž stranami v dožádaném členském státě či s dřívějším rozhodnutím, které bylo vydáno v jiném členském státě nebo ve třetí zemi v řízení mezi týmiž stranami a pro tentýž nárok. Rozhodnutí je možné neuznat také v případě, že odpůrci nebyl doručen návrh na zahájení řízení v dostatečném časovém předstihu, který by mu umožnil přípravu na obhajobu. V rámci uznání rozhodnutí nelze podle návrhu přezkoumávat příslušnost soudů domovského členského státu a stejně tak nesmí být přezkoumáváno rozhodnutí ve věci samé.

Podmínky pro výkon rozhodnutí v jiném členském státě se podle čl. 27 návrhu řídí odpovídajícími ustanoveními nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (nařízení Brusel I).

Uznání a výkon rozhodnutí, které se týká majetkových důsledků registrovaného partnerství, nesmí být podle návrhu zamítnuto z důvodu, že právo členského státu, v němž se o uznání žádá, registrované partnerství nezná nebo mu nepřipisuje stejné majetkové důsledky.

Co se týče uznávání úředních listin, i zde platí požadavek, že listina nesmí být ve zjevném rozporu s veřejným pořádkem dožádaného členského státu. Výkon úředních listin se stejně jako v případě rozhodnutí řídí příslušnými ustanoveními nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (nařízení Brusel I).

- **Stanovisko vlády ČR:**

Vláda ČR předložený návrh vítá a je si plně vědoma pozitivních aspektů, které by navrhovaná právní úprava mohla přinést především z hlediska její komplexnosti a posílení právní jistoty pro účastníky řízení ve věcech působnosti nařízení. Požaduje však, aby navrhovaná úprava respektovala právní řády jednotlivých členských států a omezila se výhradně na normy mezinárodního práva soukromého bez zásahů do vnitrostátního hmotného práva. Předloženému návrhu na několika místech vytýká nejasnou či nepřesnou terminologii, a to především z hlediska rozdílnosti výkladu pojmů v rámci jednotlivých jazykových verzí. V oblasti působnosti nařízení vláda ČR velmi kladně hodnotí výslovné vynětí osobních účinků registrovaného partnerství z působnosti nařízení. Přiklání se však k jeho přenesení do samostatného ustanovení tak, aby se zamezilo případným nesprávným interpretacím působnosti předpisu. V oblasti uznání a výkonu rozhodnutí a úředních listin pak vnímá jako problematický odkaz na některá ustanovení nařízení Brusel I a navrhuje přenést jejich znění přímo do návrhu. Vzhledem k obsáhlosti upravené problematiky se vláda ČR hodlá rovněž zasadit o prodloužení legisvacanční lhůty vymezené návrhem.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Projednávání předloženého návrhu v Evropském parlamentu je v současné době ve fázi prvního čtení. Jeho projednávání bylo již zahájeno také v Radě EU.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

1. **b e r e n a v ě d o m í** Návrh nařízení Rady o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových důsledků registrovaného partnerství;
2. **p o d p o r u j e** rámcovou pozici vlády ČR k tomuto dokumentu ze dne 28. dubna 2011;
3. zároveň **ž á d á v l á d u Č R**, aby jej informovala o dalším průběhu a výsledcích jeho projednávání.

Jiří Zemánek v. r.
ověřovatel výboru

Jana Suchá v. r.
zpravodajka výboru

Jan Bauer v. r.
předseda výboru